SOOVITUSED

NÕUKOGU SOOVITUS (EL) 2022/915,

9. juuni 2022,

õiguskaitsealase operatiivkoostöö kohta

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 87 lõiget 3 ja artiklit 89 koostoimes artikliga 292,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut

ning arvestades järgmist:

(1) Piiriülene õiguskaitsealane koostöö on oluline, et tegeleda julgeolekuohtudega Schengeni alal ja tagada Schengeni ala nõuetekohane toimimine. On oluline takistada isikute põgenemist õiguskaitseasutuste eest lihtsalt seeläbi, et nad liiguvad ühest liikmesriigist teise. Liikmesriikide õiguskaitseasutuste vaheline tõhustatud piiriülene õiguskaitsealane koostöö aitab parandada kuritegude ennetamist, avastamist ja uurimist liidus. Selline tõhustatud koostöö hõlmab kahe või enama liikmesriigi vahelisi piiriüleseid meetmeid, nagu piiriülene jälitus ja piiriülene jälgimine, ning riikidevahelised meetmed, näiteks ühisoperatsioonid, mis hõlmavad õiguskaitseametnike lähetamist teistesse liikmesriikidesse.

(2) Piiriülene jälitus ja piiriülene jälgimine on hädavajalikud õiguskaitsealase operatiivkoostöö vahendid, mille puudumise korral saaksid isikud piiri ületades õiguskaitseasutuste eest põgeneda ja kasutada ära jurisdiktsiooni muutumist ja õiguskaitsealase tegevuse järjepidevuse puudumist. Liikmesriikidele tuleks soovitada, et nad käsitleksid olemasolevaid piiranguid, mida mõned liikmeriigid on kehtestanud, kuna need takistavad selliste toimingute tegemist nende territooriumil. Samuti tuleb kohandada teatavaid piiriülestes õiguskaitsealastes operatsioonides osalemise norme, et piiriülese jälgimise, piiriülese jälituse ja ühisoperatsioonide käigus isikuid jälgida ja kinni pidada, austades seejuures iga liikmesriigi õigusasutuste pädevust.

(3) On vaja luua alaliste ühispatrullide ja muude ühisoperatsioonide suutlikkus, et tulla toime kuritegevuse ning probleemidega, mis õiguskaitsealase operatiivkoostöö jaoks kaasnevad inimeste, kaupade ja teenuste pideva ja suureneva liikumisega liidus. Piiriülese kuritegevuse vastases võitluses etendavad teabe vahetamise teel olulist rolli olemasolevad struktuurid, nagu politsei- ja tollikoostöö keskused. Politsei- ja tollikoostöö keskused peaksid vajaduse korral olema võimelised toetama ühispatrulle ja muid ühisoperatsioone, mis põhinevad ühisel riskianalüüsil ja vajaduste hindamisel, et liidu sisestel piirialadel ennetada ja avastada piiriüleseid kuritegusid ning toetada nende uurimist.

(4) Selleks et liikmesriigid, nõukogu ja komisjon saaksid täpse kvantitatiivse ülevaate piiriülese õiguskaitsealase koostöö rakendamise seisust liidus, tuleks soovitada liikmesriikidel kord aastas koguda andmeid ning koostada ja esitada statistikat oma õiguskaitsealase operatiivkoostöö kohta. Kõnealune statistika annaks põhjalikud teadmised ja parema arusaamise liikmesriikide vajadustest ning võimalikest küsimustest, millega tuleb tegeleda liidu tasandil.

(5) Kuritegelikud võrgustikud kasutavad oma kuritegude toimepanemiseks ära piirikontrolli puudumist liidu sisepiiridel. Ühispatrullid ja muud ühisoperatsioonid on väärtuslikud vahendid igat liiki piiriülese kuritegevuse vastu võitlemiseks.

(6) Kui see on asjakohane ja vajalik, peaks liikmesriikidel olema võimalik rakendada piiriülest õiguskaitsealast operatiivkoostööd käsitlevaid soovitusi kuritegevusega seotud ohte käsitleva valdkondadevahelise Euroopa platvormi (EMPACT) raames, et tegeleda tuvastatud ja prioriteetsete ohtudega, mida põhjustab raske ja organiseeritud rahvusvaheline kuritegevus. Näiteks sihipärased ühispatrullid on luureteabel põhinevale politseitööle tuginev paindlik vahend, mille võivad algatada asjaomased õiguskaitseasutused. Samuti võiksid liikmesriigid kasutada sihipäraseid ühispatrulle lisaks muudele operatiivmeetmetele EMPACTi operatiivsetes tegevuskavades, et tegeleda konkreetsete prioriteetsete kuritegevuse valdkondadega.

(7) Õiguskaitseametnike lähetamine teise liikmesriiki võib olla ebatõhus, kui liikmesriikides napib õiguskaitseametnikke, keda saab välismaale lähetada, ja kui lähetamist ei ole eelnevalt ühisanalüüsi põhjal koordineeritud. Et lihtsustada ühispatrullide ja muude ühisoperatsioonide haldus- ja logistilist juhtimist, tuleks soovitada üleeuroopalise mõõtmega tugiplatvormi loomist. Sellise tugiplatvormi abil võiksid liikmesriigid vahetada teavet oma vajaduste kohta ning hõlbustada ühispatrullide ja muude ühisoperatsioonide läbiviimist tõhusal ja tulemuslikul viisil, et säilitada ja parandada avalikku korda ja turvalisust, ennetada kuritegusid ning aidata tegeleda konkreetsete kuriteolainetega olulistes asukohtades, konkreetsetel aegadel ja konkreetsetes olukordades. Kui see on asjakohane, võiks tugiplatvorm saada liidult rahalisi vahendeid ning haldus- ja logistilist tuge Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2016/794 ([1]) loodud Euroopa Liidu Õiguskaitsekoostöö Ametilt (Europol).

(8) Side ja juurdepääs kättesaadavale teabele on hästi toimiva piiriülese õiguskaitsealase operatiivkoostöö jaoks otsustava tähtsusega. Liikmesriikidele tuleks soovitada, et nad võimaldaksid teises liikmesriigis tegutsevatele õiguskaitseametnikele Euroopa otsinguportaali kaudu reaalajas juurdepääsu liidu teabesüsteemides hoitavale teabele ja oma riigi asjakohastele andmebaasidele mobiilsete lahenduste, näiteks kaasaskantavate seadmete või autosse paigaldatud õiguskaitsearvutite kaudu kooskõlas kohaldatavate juurdepääsuõiguste ning liidu ja riigisisese õigusega. Tuleks soovitada, et teise liikmesriigi õiguskaitseasutustele antav teave piirduks üksnes õiguskaitseametnike ülesannete täitmiseks vajalikuga piiriülese õiguskaitsealase koostöö ajal. Samuti tuleks soovitada, et teises liikmesriigis tegutsevaid õiguskaitseametnikke varustataks usaldusväärsete ja turvaliste reaalajas omavahel ühenduvate mobiilsidevahenditega, näiteks kiirsõnumisidevahenditega, mis toimivad piiriüleselt, et suhelda otse oma ja asukohaliikmesriigi ametiasutustega. Tuleb tagada piiriülese õiguskaitseoperatsiooni ajal piiriüleste turvaliste sidevahendite omavaheline ühenduvus, mis võimaldab vähemalt mobiilsidevahendite turvalist kasutamist reaalajas, samuti õiguskaitseametnike kasutatavate õiguskaitsesõidukite asukohatuvastus, näiteks GPS-seire või droonide abil.

Seetõttu tuleks soovitada liikmesriikidel kasutada vastavalt oma konkreetsetele vajadustele tehnilisi lahendusi, mida pakub näiteks Europol, kes annab nõu eelkõige oma innovatsioonilabori kaudu, samuti tuginedes Euroopa sisejulgeoleku innovatsioonikeskuse asjakohasele tööle ja projektidele, ning lahendusi, mida pakuvad spetsiaalsed eksperdirühmad, nagu Europoli turvalise side põhirühm ja õiguskaitsealaste tehnoloogiateenistuste Euroopa võrgustik (ENLETS) ning sellised projektid nagu BroadWay projekt. Liikmesriigid võivad samuti tagada sellise ühenduvuse ühendades naaberliikmesriikidega omavahel varasemaid süsteeme.

(9) Tõhus piiriülene õiguskaitsealane operatiivkoostöö eeldab liikumist liidu ühise õiguskaitsealase töökultuuri poole. Õiguskaitseametnikuks õppijatele sellise koostöö teemaliste ühiste esmaõppe koolituskursuste (nagu Hispaania ja Prantsusmaa poolt Valdemoros loodud esmaõppe koolituskursused) ja vahetusprogrammide ning õiguskaitseametnikele ja uurijatele samadel teemadel pidevate täienduskoolituskursuste loomisel on märkimisväärne mõju

([1]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. mai 2016. aasta määrus (EL) 2016/794, mis käsitleb Euroopa Liidu Õiguskaitsekoostöö Ametit (Europol) ning millega asendatakse ja tunnistatakse kehtetuks nõukogu otsused 2009/371/JSK, 2009/934/JSK, 2009/935/JSK, 2009/936/JSK ja 2009/968/JSK (ELT L 135, 24.5.2016, lk 53).

oskuste, teadmiste ja usalduse suurendamisele. On oluline, et liikmesriigid lisaksid õiguskaitseametnikuks õppijatele pakutavasse riiklikku esmaõppekoolitusse võimaluse korral piiriülese õiguskaitsealase operatiivkoostöö kursuse. Samuti on oluline, et liikmesriigid püüaksid koostöös Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2015/2219 ([2]) loodud Euroopa Liidu Õiguskaitsekoolituse Ametiga (CEPOL) kavandada või kohandada piiriülese õiguskaitsealase operatiivkoostöö kursusi ning et liikmesriigid pakuksid keelekoolitust, mida kasutatakse õiguskaitseametnike täiendkoolituseks riiklikul tasandil.

Õiguskaitseametnikuks õppijatele ja sellised koolituskursused läbinud õiguskaitseametnikele võiks ette näha karjäärivõimalusi. Liikmesriikidele tuleks soovitada jätkuvalt kasutada võimalikult hästi CEPOLi pakutavaid võimalusi, teavitades CEPOLit oma koolitusvajadustest ja toetades CEPOLi tegevust ning andes panuse, et viia oma koolitusportfell vastavusse piiriülese õiguskaitsealase koostöö prioriteetidega, mis on esitatud ELi strateegiliste koolitusvajaduste hinnangutes. Liikmesriikidele tuleks soovitada kaaluda võimalust luua õiguskaitseametnikuks õppijatele ja õiguskaitseametnikele piiriülese õiguskaitsealase operatiivkoostöö valdkonnas ulatuslikud ja pikaajalised üleeuroopalised ühised koolitus- ja vahetusprogrammid.

(10) Võttes arvesse seda, kui tähtis on koordineerimine ja koostöö käesolevas soovituses käsitletud küsimustes ja eelkõige selle rakendamisel, peaks piiriülene õiguskaitsealane operatiivkoostöö olema nõukogu asjaomase töörühma alaline arutelupunkt. Kõnealune töörühm oleks alaline foorum, kus liikmesriigid arutaksid kõnealuseid küsimusi, sealhulgas oma normide ja kokkulepete ühtlustamist, muid meetmeid piiriüleste õiguskaitsealase koostöö operatsioonide tulemuslikkuse ja tõhususe takistuste kõrvaldamiseks, aruandlust tehtud edusammude kohta ning vajalike suuniste ja heade tavadega seotud küsimusi.

(11) Tuleks soovitada viia käesolev soovitus ellu mõistliku aja jooksul. Samuti tuleks soovitada, et liikmesriigid algataksid käesoleva soovituse rakendamiseks võimalikult kiiresti menetluse, et asjakohasuse ja vajaduse korral vaadata läbi riigisisesed normid ning kahe- ja mitmepoolsed lepingud teiste liikmesriikidega.

(12) Käesolev soovitus ei mõjuta teenistusrelvade kandmist ja kasutamist käsitlevaid norme, sealhulgas teiste isikute kaitseolukordades, liiklusalaste eesõiguste kasutamist, tehniliste vahendite kasutamist piiriüleseks jälgimiseks või isikusamasuse kontrollimist ja isikusamasuse kontrollist kõrvale hoiduda püüdvate isikute kinnipidamist. Samuti ei tohiks see mõjutada norme, millega määratakse kindlaks, mis kuulub õigusalase koostöö valdkonda või milleks on vajalik õigusasutuse luba.

(13) Järjepidevuse tagamiseks peaksid käesolevas soovituses esitatud mõisted ja tagatised asjakohasel juhul põhinema kohaldataval liidu õigusel, eelkõige 14. juuni 1985. aasta konventsioonil, millega rakendatakse Schengeni lepingut Beneluxi Majandusliidu riikide, Saksamaa Liitvabariigi ja Prantsuse Vabariigi valitsuste vahel nende ühispiiridel kontrolli järkjärgulise kaotamise kohta ([3]) (edaspidi „Schengeni lepingu rakendamise konventsioon“), eriti selle artiklitel 39–46, ning nõukogu otsustel 2008/615/JSK ([4]) ja 2008/616/JSK ([5]) (edaspidi „Prümi otsused“), eriti otsuse 2008/615/JSK artiklitel 17–19, ning neid tuleks tõlgendada kooskõlas kohaldatava liidu õigusega. Sama kehtib ka viidete kohta vajadusele järgida riigisisest õigust, kui liidu õigus juba viitab riigisisestele nõuetele.

([2]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. novembri 2015. aasta määrus (EL) 2015/2219, mis käsitleb Euroopa Liidu Õiguskaitsekoolituse Ametit (CEPOL) ning millega asendatakse ja tunnistatakse kehtetuks nõukogu otsus 2005/681/JSK (ELT L 319, 4.12.2015, lk 1).

([3]) EÜT L 239, 22.9.2000, lk 19.

([4]) Nõukogu 23. juuni 2008. aasta otsus 2008/615/JSK piiriülese koostöö tõhustamise kohta, eelkõige seoses terrorismi- ja piiriülese kuritegevuse vastase võitlusega (ELT L 210, 6.8.2008, lk 1).

([5]) Nõukogu 23. juuni 2008. aasta otsus 2008/616/JSK, millega rakendatakse otsust 2008/615/JSK piiriülese koostöö tõhustamise kohta, eelkõige seoses terrorismi- ja piiriülese kuritegevuse vastase võitlusega (ELT L 210, 6.8.2008, lk 12).

(14) Käesoleva soovituse rakendamisel tehtud edusammud tuleks teatava aja möödudes läbi vaadata. Seepärast peaks komisjon hiljemalt kaks aastat pärast käesoleva soovituse vastuvõtmist hindama tehtud edusamme ja esitama pärast liikmesriikidega konsulteerimist aruande. Nimetatud aruannet tuleks arutada nõukogus, muu hulgas selleks, et komisjon saaks teha ettepaneku siduvateks liidu õigusaktideks, kui nende järgi on õiguskaitsealase operatiivkoostöö valdkonnas vajadus.

(15) Euroopa Liidu lepingule (edaspidi „ELi leping“) ja Euroopa Liidu toimimise lepingule (edaspidi „ELi toimimise leping“) lisatud protokolli nr 22 (Taani seisukoha kohta) artiklite 1 ja 2 kohaselt ei osale Taani käesoleva soovituse vastuvõtmisel ning see ei ole tema suhtes siduv ega kohaldatav. Arvestades, et käesolev soovitus põhineb Schengeni *acquis*'l, peaks Taani kõnealuse protokolli artikli 4 kohaselt otsustama kuue kuu jooksul pärast nõukogu otsuse tegemist käesoleva soovituse üle, kas ta rakendab seda oma õiguses.

(16) Käesolev soovitus, v.a selle punktid 2.1, 2.2 ja 2.3, kujutavad endast nende Schengeni *acquis*' sätete edasiarendamist, milles Iirimaa osaleb ELi lepingule ja ELi toimimise lepingule lisatud protokolli nr 19 (Euroopa Liidu raamistikku integreeritud Schengeni *acquis*' kohta) artikli 5 lõike 1 ning nõukogu otsuse 2002/192/EÜ ([6]) artikli 6 lõike 2 kohaselt; seetõttu osaleb Iirimaa käesoleva soovituse vastuvõtmisel.

(17) Islandi ja Norra puhul kujutab käesolev soovitus endast nende Schengeni *acquis*' sätete edasiarendamist Euroopa Liidu Nõukogu ning Islandi Vabariigi ja Norra Kuningriigi vahelise lepingu (viimase kahe riigi osalemiseks Schengeni *acquis*' sätete rakendamises, kohaldamises ja edasiarendamises) ([7]) tähenduses, mis kuuluvad nõukogu otsuse 1999/437/EÜ ([8]) artikli 1 punktis H osutatud valdkonda.

(18) Šveitsi puhul kujutab käesolev soovitus endast nende Schengeni *acquis*' sätete edasiarendamist Euroopa Liidu, Euroopa Ühenduse ja Šveitsi Konföderatsiooni vahelise lepingu (Šveitsi Konföderatsiooni ühinemise kohta Schengeni *acquis*' rakendamise, kohaldamise ja edasiarendamisega) ([9]) tähenduses, mis kuuluvad otsuse 1999/437/EÜ artikli 1 punktis H osutatud valdkonda, kusjuures nimetatud otsuse vastavat punkti tõlgendatakse koostoimes nõukogu otsuse 2008/146/EÜ ([10]) artikliga 3 ja nõukogu otsuse 2008/149/JSK ([11]) artikliga 3.

(19) Liechtensteini puhul kujutab käesolev soovitus endast nende Schengeni *acquis*' sätete edasiarendamist Euroopa Liidu, Euroopa Ühenduse, Šveitsi Konföderatsiooni ja Liechtensteini Vürstiriigi vahelise protokolli (mis käsitleb Liechtensteini Vürstiriigi ühinemist Euroopa Liidu, Euroopa Ühenduse ja Šveitsi Konföderatsiooni vahelise lepinguga Šveitsi Konföderatsiooni ühinemise kohta Schengeni *acquis*' rakendamise, kohaldamise ja edasiaren-

([6]) Nõukogu 28. veebruari 2002. aasta otsus 2002/192/EÜ Iirimaa taotluse kohta osaleda teatavates Schengeni *acquis*' sätetes (EÜT L 64, 7.3.2002, lk 20).

([7]) EÜT L 176, 10.7.1999, lk 36.

([8]) Nõukogu 17. mai 1999. aasta otsus 1999/437/EÜ Euroopa Liidu Nõukogu ning Islandi Vabariigi ja Norra Kuningriigi vahel sõlmitud lepingu teatavate rakenduseeskirjade kohta nende kahe riigi ühinemiseks Schengeni *acquis*' sätete rakendamise, kohaldamise ja edasiarendamisega (EÜT L 176, 10.7.1999, lk 31).

([9]) ELT L 53, 27.2.2008, lk 52.

([10]) Nõukogu 28. jaanuari 2008. aasta otsus 2008/146/EÜ sõlmida Euroopa Ühenduse nimel Euroopa Liidu, Euroopa Ühenduse ja Šveitsi Konföderatsiooni vaheline leping Šveitsi Konföderatsiooni ühinemise kohta Schengeni *acquis*' rakendamise, kohaldamise ja edasiarendamisega (ELT L 53, 27.2.2008, lk 1).

([11]) Nõukogu 28. jaanuari 2008. aasta otsus 2008/149/JSK sõlmida Euroopa Liidu nimel Euroopa Liidu, Euroopa Ühenduse ja Šveitsi Konföderatsiooni vaheline leping Šveitsi Konföderatsiooni ühinemise kohta Schengeni *acquis*' rakendamise, kohaldamise ja edasiarendamisega (ELT L 53, 27.2.2008, lk 50).

damisega) ([12]) tähenduses, mis kuuluvad otsuse 1999/437/EÜ artikli 1 punktis H osutatud valdkonda, kusjuures nimetatud otsuse vastavat punkti tõlgendatakse koostoimes nõukogu otsuse 2011/350/EL ([13]) artikliga 3 ja nõukogu otsuse 2011/349/EL ([14]) artikliga 3.

(20) Küprose puhul moodustavad käesoleva soovituse punktid 2.1 ja 2.2 õigusakti, mis põhineb Schengeni *acquis*'l või on muul viisil sellega seotud 2003. aasta ühinemisakti artikli 3 lõike 2 tähenduses.

(21) Bulgaaria ja Rumeenia puhul moodustavad käesoleva soovituse punktid 2.1 ja 2.2 õigusakti, mis põhineb Schengeni *acquis*'l või on muul viisil sellega seotud 2005. aasta ühinemisakti artikli 4 lõike 2 tähenduses.

(22) Horvaatia puhul moodustavad käesoleva soovituse punktid 2.1 ja 2.2 õigusakti, mis põhineb Schengeni *acquis*'l või on muul viisil sellega seotud 2011. aasta ühinemisakti artikli 4 lõike 2 tähenduses,

SOOVITAB:

ÜLDRAAMISTIK

a) Võttes arvesse seda, et käesolev soovitus ei ole õiguslikult siduv, soovitatakse liikmesriikidel rakendada selles esitatud meetmeid kooskõlas kohaldatava liidu õigusega, eelkõige siduva õigusega.

b) Käesolevat soovitust ei tohiks tõlgendada nii, et selle eesmärk on mõjutada riigisiseseid norme, millega nähakse ette volitused, rollid, pädevused, piirangud, kaitsemeetmed või tingimused, mida ei ole käesolevas soovituses konkreetselt käsitletud ja mida kohaldatakse selliste asjaomaste piiriülese õiguskaitsealase operatiivkoostöö toimingute suhtes, mida tehakse õiguslikult siduvate liidu õigusaktide, sealhulgas Schengeni lepingu rakendamise konventsiooni ja Prümi otsuste alusel, ning riigisisese õiguse alusel kooskõlas liidu õigusega.

c) Käesolev soovitus on kooskõlas kohustusega austada ELi lepingu artiklis 6 sätestatud põhiõigusi ja õiguspõhimõtteid, sealhulgas õigus tõhusale õiguskaitsevahendile ja õiglasele kohtulikule arutamisele, samuti rangeid andmekaitsenõudeid, mis on sätestatud liidu õiguses, eelkõige Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivis (EL) 2016/680 ([15]).

d) Liikmesriigid võivad säilitada või võtta vastu norme ja sõlmida kokkuleppeid, millega nähakse ette tihedam koostöö kui käesolevas soovituses esitatud meetmed.

([12]) ELT L 160, 18.6.2011, lk 21.

([13]) Nõukogu 7. märtsi 2011. aasta otsus 2011/350/EL Euroopa Liidu, Euroopa Ühenduse, Šveitsi Konföderatsiooni ja Liechtensteini Vürstiriigi vahelise protokolli (mis käsitleb Liechtensteini Vürstiriigi ühinemist Euroopa Liidu, Euroopa Ühenduse ja Šveitsi Konföderatsiooni vahelise lepinguga Šveitsi Konföderatsiooni ühinemise kohta Schengeni *acquis*' rakendamise, kohaldamise ja edasiarendamisega) Euroopa Liidu nimel sõlmimise kohta, seoses sisepiiridel piirikontrolli kaotamise ja isikute liikumisega (ELT L 160, 18.6.2011, lk 19).

([14]) Nõukogu 7. märtsi 2011. aasta otsus 2011/349/EL Euroopa Liidu, Euroopa Ühenduse, Šveitsi Konföderatsiooni ja Liechtensteini Vürstiriigi vahelise protokolli (mis käsitleb Liechtensteini Vürstiriigi ühinemist Euroopa Liidu, Euroopa Ühenduse ja Šveitsi Konföderatsiooni vahelise lepinguga Šveitsi Konföderatsiooni ühinemise kohta Schengeni *acquis*' rakendamise, kohaldamise ja edasiarendamisega) Euroopa Liidu nimel sõlmimise kohta, eelkõige seoses õigusalase koostööga kriminaalasjades ja politseikoostööga (ELT L 160, 18.6.2011, lk 1).

([15]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. aprilli 2016. aasta direktiiv (EL) 2016/680, mis käsitleb füüsiliste isikute kaitset seoses pädevates asutustes isikuandmete töötlemisega süütegude tõkestamise, uurimise, avastamise ja nende eest vastutusele võtmise või kriminaalkaristuste täitmisele pööramise eesmärgil ning selliste andmete vaba liikumist ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu raamotsus 2008/977/JSK (ELT L 119, 4.5.2016, lk 89).

e) Liikmesriikidel soovitatakse käesolevat soovitust rakendada, ilma et see piiraks Euroopa Liidu lepingu artikli K.3 alusel koostatud tolliasutuste vastastikuse abi ja koostöö konventsiooni ([16]) (Napoli II konventsioon) kohaldamist.

EESMÄRK JA KOHALDAMISALA

Käesoleva soovituse eesmärk on tugevdada õiguskaitseasutuste vahelist õiguskaitsealast operatiivkoostööd.

Õiguskaitsealane operatiivkoostöö hõlmab olukordi, kus ühe liikmesriigi õiguskaitseasutused tegutsevad teise liikmesriigi territooriumil kahe või enama liikmesriigi vaheliste piiriüleste ja muude riikidevaheliste meetmete raames, näiteks piiriülese jälituse, piiriülese jälgimise, ühispatrullide või muude ühisoperatsioonide ajal või seoses turismihooaja või massiüritustega.

1. MÕISTED

Käesolevas soovituses kasutatakse järgmisi mõisteid:

a) „õiguskaitseasutus“ – pädev asutus ELi toimimise lepingu artikli 87 lõike 1 tähenduses;

b) „piiriülene jälitus“ – õiguskaitseoperatsioon, mille käigus liikmesriigi õiguskaitseasutuse ametnikud jälitavad kõnealuses liikmesriigis ühte või mitut isikut ning liiguvad kõnealuse jälituse käigus üle piiri teise liikmesriiki ja jätkavad jälitust ühe või mitme liikmesriigi territooriumil pärast seda, kui nimetatud isik või isikud on ületanud piiri;

c) „piiriülene jälgimine“ – õiguskaitseoperatsioon, mille käigus liikmesriigi õiguskaitseasutuse ametnikud jälgivad kõnealuses liikmesriigis kriminaaluurimise raames ühte või mitut isikut ning jätkavad jälgimist ühe või mitme liikmesriigi territooriumil pärast seda, kui nimetatud isik või isikud on ületanud piiri;

d) „ühisoperatsioonid“ – õiguskaitseoperatsioonid, sealhulgas ühispatrullid ja muud ühisoperatsioonid avaliku korra, avaliku julgeoleku ja kuritegevuse ennetamise valdkonnas, mida viivad ühiselt läbi kahe või enama liikmesriigi õiguskaitseasutuste ametnikud, kusjuures ühe liikmesriigi õiguskaitseametnikud tegutsevad teise liikmesriigi territooriumil;

e) „ühtne kontaktpunkt“ – riiklik keskasutus, mis on määratud rahvusvaheliseks õiguskaitsealaseks koostööks kooskõlas käesoleva soovituse jaoga „Üldraamistik“;

f) „politsei- ja tollikoostöö keskus“ – ühine õiguskaitsestruktuur, mille eesmärk on vahetada teavet ja toetada muud õiguskaitsetegevust liidu sisestel piirialadel ning mille on asutanud liikmesriik kahe- või mitmepoolse lepingu alusel ühe või mitme naaberliikmesriigiga ja mis asub asjaomaste liikmesriikide vaheliste piiride vahetus läheduses;

g) „statistika“ – isikustamata andmed, mida liikmesriigid koguvad ning esitavad nõukogule ja komisjonile seoses piiriüleste õiguskaitsealaste koostööoperatsioonidega, mis on sätestatud 2. jaos.

2. TEISES LIIKMESRIIGIS TEGUTSEVATE ÕIGUSKAITSEAMETNIKE ÕIGUSKAITSEALASE OPERATIIVKOOSTÖÖ TAKISTUSTE KÕRVALDAMINE

2.1. Piiriülene jälitus

a) Liikmesriikidel soovitatakse:

i) tagada, et kuriteoliigid, millega seoses võidakse toimetada piiriülest jälitust nende territooriumil, hõlmavad lisas loetletud kuritegusid, samuti kõiki muid kuritegusid, mis võivad kaasa tuua väljaandmise või üleandmise, ning juhul, kui see on kooskõlas riigisisese õigusega, ka õiguskaitseasutuste poolsest kontrollist kõrvalehoidmist;

([16]) EÜT C 24, 23.1.1998, lk 2.

ii) lubada toimetada oma territooriumil piiriülest jälitust üle maismaa-, jõe-, järve- ja õhupiiri;

iii) lubada jätkata oma territooriumil piiriülest jälitust ilma geograafiliste või ajaliste piiranguteta kuni nende õiguskaitseametniku saabumiseni;

iv) kord aastas koguda andmeid ja koostada statistikat oma õiguskaitseasutuste poolt toimetatud piiriüleste jälituste kohta ja esitada kõnealune statistika nõukogule ja komisjonile; kõnealune iga-aastane statistika sisaldab järgmist:

— toimunud piiriüleste jälituste arv;

— liikmesriigid, kelle territooriumil piiriülene jälitus toimus.

b) Liikmesriikidel soovitatakse lubada nende territooriumil piiriülest jälitust toimetavatel teise liikmesriigi õiguskaitseasutuse ametnikel teha järgmist:

i) kanda teenistusrelvi ja laskemoona ning muud teenistusvarustust;

ii) kasutada oma teenistusrelvi õiguspäraseks enesekaitseks ja kooskõlas asukohaliikmesriigi õigusega teiste isikute kaitseks;

iii) kasutada selles liikmesriigis, kus piiriülene jälitus toimub, kohaldatavaid liiklusalaseid eesõigusi;

iv) kasutada kooskõlas asukohaliikmesriigi õigusega oma GPS-süsteeme, et kõnealuse teise liikmesriigi õiguskaitseasutused saaksid tagada piiriülest jälitust toimetavate ametnike sõidukite seire;

v) kasutada turvalisi reaalaja sidevahendeid piiriüleselt.

c) Liikmesriikidel soovitatakse kaaluda võimalust lubada teise liikmesriigi õiguskaitseasutuse ametnikel, kes toimetavad piiriülest jälitust nende territooriumil, peatada jälitatav isik ja teda ajutiselt kinni pidada kooskõlas asukohaliikmesriigi õiguse kohaste menetlustega, sealhulgas sunni ja füüsilise jõu abil, ning anda neile õigus läbi viia julgestusotstarbeline läbiotsimine kuni asukohaliikmesriigi õiguskaitseasutuse ametnike saabumiseni.

2.2. Piiriülene jälgimine

a) Liikmesriikidel soovitatakse:

i) lubada toimetada nende territooriumil piiriülest jälgimist seoses isikutega, keda kahtlustatakse ühe või mitme sellise kuriteo ettevalmistamises või toimepanemises või nendes osalemises, mis on loetletud lisas, ning ka seoses selliste teiste kuritegudega, mis võivad kaasa tuua väljaandmise või üleandmise, kuid ka seoses isikutega, kelle jälgimine võib viia selliste kahtlusaluste tuvastamise või neile jälile saamiseni;

ii) tagada, et piiriülest jälgimist võib toimetada eesmärgiga teha kindlaks, kas konkreetsed kuriteod on toime pandud või kas neid valmistatakse ette;

iii) lubada toimetada nende territooriumil piiriülest jälgimist üle maismaa-, mere-, jõe-, järve- ja õhupiiri;

iv) lubada ja hõlbustada ühiselt kokkulepitud menetluste alusel materjali koondamist, et toimetada piiriülest jälgimist tõhusamalt;

v) määrata keskasutus või asutused, et koordineerida riiki suunduvat ja riigist väljuvat piiriülest jälgimist ning mis oleks ühtse kontaktpunkti osa või töötaks tihedas koostöös ühtse kontaktpunktiga ning suudaks menetleda ja esitada loataotlusi ööpäevaringselt seitse päeva nädalas.

b) Liikmesriikidel soovitatakse lubada nende territooriumil piiriülest jälgimist toimetavatel teise liikmesriigi õiguskaitseasutuse ametnikel teha järgmist:

i) kanda teenistusrelvi ja laskemoona ning muud teenistusvarustust;

ii) kasutada oma teenistusrelvi õiguspäraseks enesekaitseks ja kooskõlas asukohaliikmesriigi õigusega teiste isikute kaitseks;

iii) kasutada piiriüleseks jälgimiseks vajalikke tehnilisi vahendeid, sealhulgas GPS-seire seadmeid, mehitamata õhusõidukeid, audio- ja videoseadmeid, kooskõlas asukohaliikmesriigi õigusega;

iv) kasutada turvalisi reaalaja sidevahendeid piiriüleselt.

2.3. Ühisoperatsioonid

a) Liikmesriikidel soovitatakse lubada teise liikmesriigi õiguskaitseasutuse ametnikel, kes osalevad nende territooriumil toimuvates ühisoperatsioonides, tingimusel et nende endi õiguskaitseametnikel on sarnased volitused ja sarnane varustus, sh vormiriietus, teha vähemalt järgmist:

i) kontrollida isikusamasust ja ajutiselt kinni pidada isikusamasuse kontrollist kõrvale hoiduda püüdvaid isikuid;

ii) kanda oma vormiriietust ning teenistusrelvi ja laskemoona ning muud teenistusvarustust;

iii) kasutada oma teenistusrelvi õiguspäraseks enesekaitseks ja teiste isikute kaitseks;

iv) kasutada turvalisi reaalaja sidevahendeid piiriüleselt või pakkuda muid võimalusi piiriüleseks teabevahetuseks; selleks tuleks ette näha vajalikud tehnilised eeltingimused turvaliseks reaalajas toimuvaks teabevahetuseks.

b) Liikmesriikidel soovitatakse koordineerida ühisoperatsioone juhul, kui nende õiguskaitseasutuste kaudu viiakse läbi mitut operatsiooni.

c) Liikmesriikidel soovitatakse kord aastas koguda andmeid ja koostada statistikat ühispatrullide ja teiste ühisoperatsioonide kohta, mille nende õiguskaitseasutused on läbi viinud teise liikmesriigi territooriumil, ja esitada kõnealune statistika nõukogule ja komisjonile; kõnealune iga-aastane statistika sisaldab järgmist:

i) toimunud ühispatrullide ja muude ühisoperatsioonide arv;

ii) liikmesriigid, kelle territooriumil ühispatrullid või muud ühisoperatsioonid toimusid.

3. POLITSEI- JA TOLLIKOOSTÖÖ KESKUSED

a) Liikmesriikidel, kelle territooriumil asub politsei- ja tollikoostöö keskus või kes osalevad selle tegevuses, soovitatakse tagada, et lisaks teabevahetusele keskendumisele täidaksid politsei- ja tollikoostöö keskused järgmisi ülesandeid:

i) liidu sisestel piirialadel läbiviidavate ühispatrullide ja muude ühisoperatsioonide toetamine, hõlbustamine ja vajaduse korral koordineerimine;

ii) ühisanalüüside koostamise toetamine või ühisanalüüside koostamine piiriüleste kuritegude kohta, mis on seotud nende liidu sisese piirialaga, ning vajaduse korral selliste ühisanalüüside jagamine riikliku ühtse kontaktpunkti kaudu riikide asjaomaste ametiasutuste, teiste liikmesriikide ning pädevate liidu asutuste ja organitega, nagu Europol, Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2019/1896 ([17]) asutatud Euroopa piiri- ja rannikuvalve ning komisjoni otsusega 1999/352/EÜ, ESTÜ, Euratom ([18]) asutatud Euroopa Pettustevastane Amet (OLAF);

iii) liidu sisestel piirialadel toime pandud piiriüleste kuritegude uurimise toetamine.

b) Liikmesriikidel soovitatakse tugevdada piiriülest õiguskaitsealast koostööd ja võtta vastu parimad tavad seoses naaberriikidega tehtava kahe- või mitmepoolse koostööga, mida tehakse muu hulgas ühiste politseijaoskondade ning politsei- ja tollikoostöö keskuste kaudu.

4. ÜHISPATRULLIDE JA MUUDE ÜHISOPERATSIOONIDE TUGIPLATVORM

a) Liikmesriikidel soovitatakse luua tugiplatvorm, mis võimaldaks ilma isikuandmeid edastamata kindlaks teha ja kesksel registreerida iga liikmesriigi vajadused ühispatrullide või muude ühisoperatsioonide korraldamiseks:

i) paikades, mis on eriti olulised kuritegevuse ennetamise ja selle vastu võitlemise seisukohast, näiteks peamised kuritegelikud keskused või turismipiirkonnad, mida külastavad teistest liikmesriikidest pärit turistid;

ii) massikogunemistel ja suurüritustel, mis tõenäoliselt meelitavad ligi teistest liikmesriikidest pärit külastajaid, nagu suured spordiüritused või rahvusvahelised tippkohtumised;

iii) katastroofi või raske õnnetuse korral, tehes koostööd liidu elanikkonnakaitse mehhanismiga ning eelkõige hädaolukordadele reageerimise koordineerimiskeskusega ([19]).

b) Liikmesriikidel soovitatakse:

i) anda tugiplatvormile teavet nende vajaduste ja taotluse asjaolude kohta, et tagada avalik kord ja julgeolek ning ennetada kuritegusid;

ii) määrata sõltuvalt ühisoperatsioonide laadist asjakohane kontaktpunkt selliste ühispatrullide ja muude ühisoperatsioonide riiklikuks kontaktpunktiks ning asjakohase teabe edastamiseks.

5. TEABELE JA SIDELE TÕHUSA JUURDEPÄÄSU TAGAMINE

a) Liikmesriikidel soovitatakse tagada, et nende õiguskaitseasutuste ametnikel, kes osalevad käesoleva soovitusega hõlmatud piiriüleses õiguskaitsealases operatiivkoostöös ja tegutsevad teise liikmesriigi territooriumil:

i) on kooskõlas liidu ja riigisisese õigusega Euroopa otsinguportaali kaudu turvaline kaugjuurdepääs oma riigi ning liidu ja rahvusvahelistele andmebaasidele, võimaldades neil piiriülese õiguskaitsealase operatiivkoostöö raames täita oma õiguskaitsealaseid ülesandeid teise liikmesriigi territooriumil, näiteks teha isikusamasuse kontrolli;

ii) on võimalus kasutada turvalisi reaalaja sidevahendeid, mis toimivad ka teise liikmesriigi territooriumil, võimaldades neil suhelda otse oma liikmesriigi õiguskaitseasutusega ja teise liikmesriigi või teiste asjaomaste liikmesriikide õiguskaitseasutuste ametnikega.

([17]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. novembri 2019. aasta määrus (EL) 2019/1896, mis käsitleb Euroopa piiri- ja rannikuvalvet ning millega tunnistatakse kehtetuks määrused (EL) nr 1052/2013 ning (EL) 2016/1624 (ELT L 295, 14.11.2019, lk 1).

([18]) Komisjoni 28. aprilli 1999. aasta otsus 1999/352/EÜ, ESTÜ, Euratom, millega asutatakse Euroopa Pettustevastane Amet (OLAF) (EÜT L 136, 31.5.1999, lk 20).

([19]) Peamiselt katastroofidest või suurõnnetustest tulenevates kriisides ja hädaolukordades võib iga mõjutatud liikmesriik või kolmas riik taotleda liidu elanikkonnakaitse mehhanismi kaudu elanikkonnakaitset või humanitaarabi. Hädaolukordadele reageerimise koordineerimiskeskus tegeleb liikmesriikidele esitatud abitaotlustele reageerimise koordineerimise, hõlbustamise ja kaasrahastamisega.

b) Liikmesriikidel soovitatakse tagada turvaline reaalajas toimuv piiriülene otsesuhtlus, kasutades tehnilisi lahendusi, mida pakuvad näiteks Europol, spetsiaalsed eksperdirühmad ja liidu rahastatavad projektid, või sidudes naaberliikmesriikide puhul varasemad süsteemid omavahel.

6. ÜHINE KOOLITUS JA KUTSEALANE ARENG PIIRIÜLESE ÕIGUSKAITSEALASE OPERATIIVKOOSTÖÖ VALDKONNAS

Liikmesriikidel soovitatakse:

a) lisada õiguskaitseametnikuks õppijate jaoks esmaõppekoolitusse piiriülese õiguskaitsealase operatiivkoostöö kursus, et tutvustada neile Euroopa õiguskaitsekultuuri;

b) luua koos naaberliikmesriikidega oma õiguskaitseametnikuks õppijatele ühised esmaõppe koolituskursused ja vahetusprogrammid piiriülese õiguskaitsealase operatiivkoostöö teemal, niivõrd kui seda on mõistlikult võimalik rakendada riiklikes struktuurides;

c) püüda koostöös CEPOLiga liikmesriikide taotlusel kavandada või kohandada nende riiklikke piiriülese õiguskaitsealase operatiivkoostöö kursusi, et neid saaks kasutada õiguskaitseametnike pideva kutsealase arengu eesmärgil;

d) luua õiguskaitseametnikele ühised täienduskoolituskursused ja algatused, et täiendada nende oskusi ja teadmisi piiriülese õiguskaitsealase operatiivkoostöö, eriti asjakohase õiguse, jõukasutusreeglite, vahendite, tehnikate, mehhanismide, menetluste ja parimate tavade alal;

e) püüda töötada välja ja pakkuda karjäärivõimalusi õiguskaitseametnikele, kes on läbinud ühised esmaõppe koolituskursused, osalenud vahetusprogrammis või läbinud piiriülese õiguskaitsealase operatiivkoostöö erikursuse;

f) pakkuda tõenäoliselt piiriüleses õiguskaitsealases operatiivkoostöös osalevatele õiguskaitseasutuste ametnikele keelekoolitusi ja koolitusi operatiivmenetluste, haldus- ja kriminaalõiguse, teiste liikmesriikide kriminaalmenetluste ning teiste liikmesriikide kontaktasutuste kohta;

g) püüda viia oma koolitusportfell vastavusse piiriülese õiguskaitsealase operatiivkoostöö prioriteetidega, mis on esitatud ELi strateegiliste koolitusvajaduste hinnangutes, pöörates seejuures kohast tähelepanu liikmesriikide vajadustele;

h) teavitada CEPOLit oma vajadustest piiriülese õiguskaitsealase operatiivkoostöö alase koolituse järele ja toetada CEPOLi asjakohast tegevust, et CEPOL saaks aidata kaasa õiguskaitseametnike koolitamisele;

i) kaaluda võimalust luua piiriülese õiguskaitsealase operatiivkoostöö valdkonnas ulatuslikud ja pikaajalised üleeuroopalised ühised koolitus- ja vahetusprogrammid õiguskaitseametnikuks õppijatele ja õiguskaitseametnikele.

7. LÕPPSÄTTED

a) Liikmesriikidel soovitatakse arutada ja edendada käesolevas soovituses käsitletud küsimusi, eelkõige selle rakendamisega seotud küsimusi.

b) Liikmesriikidel soovitatakse kasutada täiel määral ära Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 513/2014 ([20]) loodud politseikoostöö, kuritegevuse tõkestamise ja selle vastu võitlemise ning kriisiohje rahastamisvahendi (Sisejulgeolekufond – politseikoostöö) kaudu kättesaadavaks tehtud rahalist toetust, et parandada ja tõhustada piiriülest operatiivkoostööd.

([20]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. aprilli 2014. aasta määrus (EL) nr 513/2014, millega luuakse Sisejulgeolekufondi osana politseikoostöö, kuritegevuse tõkestamise ja selle vastu võitlemise ning kriisiohje rahastamisvahend ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu otsus 2007/125/JHA (ELT L 150, 20.5.2014, lk 93).

c) Käesoleva soovituse rakendamisel soovitatakse liikmesriikidel võimalikult kiiresti pärast käesoleva soovituse vastuvõtmise kuupäeva ja kui see on asjakohane, algatada oma riigisiseste normide ning teiste liikmesriikidega sõlmitud õiguskaitsealast operatiivkoostööd käsitlevate kahe- ja mitmepoolsete lepingute läbivaatamine.

d) Komisjonil soovitatakse hiljemalt kaks aastat pärast käesoleva soovituse vastuvõtmise kuupäeva hinnata, kuidas liikmesriigid on käesolevat soovitust rakendanud, avaldada pärast liikmesriikidega konsulteerimist aruanne ja esitada see nõukogule.

Luxembourg, 9. juuni 2022

Nõukogu nimel
eesistuja
É. DUPOND-MORETTI

LISA

Punktides 2.1 ja 2.2 osutatud kuritegude loetelu

— Osalemine kuritegelikus organisatsioonis;

— terrorism;

— inimkaubandus;

— laste seksuaalne ärakasutamine ja lapsporno;

— ebaseaduslik kauplemine narkootiliste ja psühhotroopsete ainetega;

— ebaseaduslik kauplemine relvade, laskemoona ja lõhkeainetega;

— korruptsioon, sealhulgas altkäemaksu andmine;

— pettus, sealhulgas liidu finantshuve kahjustav pettus Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2017/1371 ([1]) tähenduses;

— kuritegelikul teel saadud tulu rahapesu;

— rahavõltsimine, sealhulgas eurode võltsimine;

— arvutikuriteod;

— keskkonnakuriteod, sealhulgas ebaseaduslik kauplemine ohustatud looma- ja taimeliikide ning taimesortidega;

— ebaseaduslikule riiki sisenemisele ja riigis elamisele kaasaaitamine;

— tahtlik tapmine ja raskete kehavigastuste tekitamine;

— ebaseaduslik kauplemine inimorganite ja -kudedega;

— inimröövv, ebaseaduslik vabadusevõtmine ja pantvangi võtmine;

— rassism ja ksenofoobia;

— organiseeritud või relvastatud röövimine;

— ebaseaduslik kauplemine kultuuriväärtuste, sealhulgas antiik- ja kunstiesemetega;

— kelmus;

— väljapressimine ja raha väljapressimine;

— toodete võltsimine ja piraatkoopiate valmistamine;

— haldusdokumentide võltsimine ja nendega kauplemine;

— maksevahendi võltsimine;

— ebaseaduslik kauplemine hormoonpreparaatide ja muude kasvukiirendajatega;

— ebaseaduslik kauplemine tuumamaterjalide või radioaktiivsete ainetega;

— varastatud sõidukitega kauplemine;

— vägistamine;

— süütamine;

— Rahvusvahelise Kriminaalkohtu pädevusse kuuluvad kuriteod;

— õhusõiduki, laeva või kosmoseaparaadi kaaperdamine;

— sabotaaž.

([1]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. juuli 2017. aasta direktiiv (EL) 2017/1371, mis käsitleb võitlust liidu finantshuve kahjustavate pettuste vastu kriminaalõiguse abil (ELT L 198, 28.7.2017, lk 29).